

POHORELSKÝ HLÁSNÍK

***** Informačné noviny Obce Pohorelá; ročník XIX; OKTÓBER 2023; - ZADARMO - *****

VÝSLEDKY PREDČASNÝCH PARLAMENTNÝCH VOLIEB 2023 V POHORELEJ

V sobotu 30. septembra 2023 sa v obci Pohorelá predčasných parlamentných volieb zúčastnilo 1152 z celkového počtu 1806 oprávnených voličov, čo predstavuje 63,78 %-nú účasť.

Ako sme volili:

OKRSOK				
	č. 1	č. 2	č. 3	SPOLU
Počet voličov zapísaných v zozname voličov	840	733	233	1806
Počet voličov, ktorí sa zúčastnili na hlasovaní	524	508	120	1152
Počet platných odovzdaných hlasov	514	504	119	1137
SMER - sociálna demokracia	167	143	40	350
HLAS - sociálna demokracia	92	128	18	238
Slovenská národná strana	79	75	11	165
Progresívne Slovensko	26	32	11	69
Kresťanskodemokratické hnutie	28	20	17	65
OLANO A PRIATELIA, KÚ a ZA ĽUDÍ	45	12	4	61
REPUBLIKA	22	31	6	59
SME RODINA	23	26	5	54
Sloboda a Solidarita	16	16	3	35
Kotlebovci - Ľudová strana Naše Slovensko	5	5	1	11
Demokrati	1	7	2	10
Komunistická strana Slovenska	3	6	0	9
MySlovensko	2	1	0	3
Modrí, Most - Híd	2	0	0	2
SRDCE - SNJ	2	0	0	2
Pirátska strana - Slovensko	0	1	0	1
PRINCÍP	0	0	1	1
SPOLOČNE OBČANIA SLOVENSKA	1	0	0	1
KARMA	0	1	0	1
MF, ODS, ZR, RK, DS	0	0	0	0
Vlastenecký blok	0	0	0	0
SPRAVODLIVOSŤ	0	0	0	0
Slovenské Hnutie Obrody	0	0	0	0
SZÖVETSÉG - ALIANCIA	0	0	0	0
SDKÚ - DS	0	0	0	0
SPOLU	514	504	119	1137

Najviac preferenčných hlasov dostali (nad 20):

Róbert	Fico	SMER - SD	281
Peter	Pellegrini	HLAS - SD	184
Ľuboš	Blaha	SMER - SD	158
Richard	Raši	HLAS - SD	144
Róbert	Kaliňák	SMER - SD	138
Juraj	Blanár	SMER - SD	127
Denisa	Saková	HLAS - SD	103
Andrej	Danko	SNS	85
Rudolf	Huliak	SNS	83
Erik	Tomáš	HLAS - SD	76
Tomáš	Taraba	SNS	65
Tibor	Gášpar	SMER - SD	57
Erik	Kaliňák	SMER - SD	51
Marián	Mikuš	SNS	49
Richard	Takáč	SMER - SD	49
Milan	Uhrík	REPUBLIKA	48
Ladislav	Kamenický	SMER - SD	45
Filip	Kuffa	SNS	44
Štefan	Kuffa	SNS	36
Igor	Matovič	OLANO	35
Michal	Šimečka	PS	34
Miroslav	Suja	REPUBLIKA	31
Milan	Mazurek	REPUBLIKA	30
Boris	Kollár	SME RODINA	29
Milan	Majerský	KDH	25
Milan	Krajniak	SME RODINA	20
Viliam	Hláčik	SMER - SD	20

Parlamentné voľby 2023

rok	1994	1998	2002	2006	2010	2012	2016	2020	2023
SR	75,65%	84,24%	70,06%	54,67%	58,83%	59,65%	59,82%	65,80%	68,51%
okres BR	(okres BR ešte nebol)	84,13%	69,22%	52,47%	56,01%	57,21%	58,55%	61,72%	65,66%
Pohorelá	90,50%	86,83%	76,16%	64,08%	58,14%	59,11%	60,08%	57,45%	63,78%

PODUJATIA

11.11. DEŇ ČERVENÝCH MAKOV

o 11:11 hod. pri pamätníku obetí oboch svetových vojen pri príležitosti 105. výročia ukončenia 1. svetovej vojny a Dňa červených makov (Deň vojnových veteránov)

OKTÓBER – MESIAC ÚCTY K STARŠÍM

"Človek je krásny nielen vtedy, keď má pružný krok.
Človek je krásny podľa múdrosti, čo zrači sa mu v oku,
podľa vrások a bielych vlasov, podľa slov,
keď ponára sa v hovore s deťmi do rokov, keď aj on bol mladý.
Človek je krásny vtedy, keď ho ľudia majú radi."

Uznesenia Obecného zastupiteľstva Pohorelej zo zasadnutia konaného dňa 10.02.2023

Uznesenie č. 34/2023: Obecné zastupiteľstvo v Pohorelej **A. SCHVAĽUJE:**

1. program zasadnutia obecného zastupiteľstva;
2. zmeny a doplnenia programu obecného zastupiteľstva v takom znení, ako je program uverejnený na titulnej strane návrhu na uznesenie.

Uznesenie č. 35/2023: Obecné zastupiteľstvo v Pohorelej **A. URČUJE:**

1. zapisovateľku: Anna Syčová;
2. overovateľov zápisnice v zložení: Ing. Ján Syč, Peter Polák.

B. VOLÍ:

1. návrhovú komisiu v zložení: Ing. Ján Syč, Jozef Maťuš, Miroslav Malecký;
2. mandátovú komisiu v zložení: Jozef Maťuš, Ing. Anna Pravotíaková.

Uznesenie č. 36/2023: Obecné zastupiteľstvo v Pohorelej **A. KONŠTATUJE:**

1. že poslanec Ján Kanoš sa dňom 31.08.2023 vzdal poslaneckého mandátu.

B. BERIE NA VEDOMIE:

1. uvoľnenie mandátu poslancu Obecného zastupiteľstva Pohorelej.

C. VYHLASUJE:

1. nastúpenie náhradníka Petra Simana za poslancu Obecného zastupiteľstva Pohorelej.

Uznesenie č. 37/2023: Obecné zastupiteľstvo Pohorelej **A. KONŠTATUJE, ŽE:**

1. náhradník na poslancu Obecného zastupiteľstva Pohorelej: Peter Siman zložil zákonom predpísaný sľub poslancu obecného zastupiteľstva.

Uznesenie č. 38/2023: Obecné zastupiteľstvo v Pohorelej **A. NESCHVAĽUJE:**

1. odkúpenie pozemku parcela KN E č. 7-1858/2 Ján Polák, o výmere 378 m², druh pozemku: orná pôda, katastrálne územie: Pohorelá, č. LV: 766, za cenu 15 EUR/m².

Uznesenie č. 39/2023: Obecné zastupiteľstvo v Pohorelej **A. SCHVAĽUJE:**

1. zmenu rozpočtu č. OZ03/2023 na základe predloženého návrhu, v súlade s § 11 ods. 4 písm. b) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v z. n. p. a na základe ods. 2 písmena a) § 14 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

	Rozpočet pred zmenou	Zvýšenie rozpočtu	Rozpočet po zmene
KAPITÁLOVÉ PRÍJMY:			
Čerpanie rezervného fondu	289 480 €	20 000 €	309 480 €
KAPITÁLOVÉ VÝDAJE			
Zberný dvor – štiepkovač z RF	0 €	20 000 €	20 000 €

Uznesenie č. 40/2023: Obecné zastupiteľstvo v Pohorelej **A. SCHVAĽUJE:**

1. v súlade s § 11 ods. 4 a 18f ods. 1 písm. b) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v z. n. p. Plán kontrolnej činnosti hlavnej kontrolórky obce na II. polrok 2023.

Uznesenie č. 41/2023: Obecné zastupiteľstvo v Pohorelej **A. BERIE NA VEDOMIE:**

1. správu hlavnej kontrolórky z kontroly Uznesení Obecného zastupiteľstva.

Uznesenie č. 42/2023: Obecné zastupiteľstvo v Pohorelej **A. BERIE NA VEDOMIE:**

1. správu hlavnej kontrolórky z finančnej kontroly plnenia rozpočtu a hospodárenia obce k 30.06.2023.

Uznesenie č. 43/2023: Obecné zastupiteľstvo v Pohorelej **A. BERIE NA VEDOMIE:**

1. žiadosť o prenájom pozemku Ing. Jána Syča.

Uznesenie č. 44/2023: Obecné zastupiteľstvo v Pohorelej **A. BERIE NA VEDOMIE:**

1. žiadosť o odkúpenie pozemkov Emília Syčová.

Uznesenie č. 45/2023: Obecné zastupiteľstvo v Pohorelej **A. SCHVAĽUJE:**

1. trojpätinovú väčšinou poslancov zámer prevodu majetku obce – predaj vlastníckeho podielu 1/1 pozemkov KN-C:

a) parc. číslo 1369/7 v k.ú. Pohorelá, zapísaný na LV č. 654, druh pozemku: zastavané plochy a nádvoria o výmere 84 m², z dôvodu hodného osobitného zreteľa v súlade s § 9 a ods. 8 písm. e) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov do bezpodielového vlastníctva manželov Jozef Krnáč a Simona Krnáčová za cenu 3,00 EUR/m², t.j. spolu: 252,00 EUR. Poplatky spojené s prevodom nehnuteľnosti hradí kupujúci.

Dôvodom osobitného zreteľa je skutočnosť, že ide o pozemky, ktoré tvoria príslušnú plochu k pozemku zastavaného stavbou, ktorý je vo vlastníctve kupujúceho, ktoré svojím umiestnením a využitím tvoria neoddeliteľný celok so stavbou. Tento pozemok je obcou nevyužívaný a je pre obec prebytočným majetkom.

b) parc. číslo 1369/8 v k.ú. Pohorelá, zapísaný na LV č. 654, druh pozemku: zastavané plochy a nádvoria o výmere 138 m², z dôvodu hodného osobitného zreteľa v súlade s § 9 a ods. 8 písm. e) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov do bezpodielového vlastníctva manželov Jozef Krnáč a Simona Krnáčová za cenu 3,00 EUR/m², t.j. spolu: 414,00 EUR. Poplatky spojené s prevodom nehnuteľnosti hradí kupujúci.

Dôvodom osobitného zreteľa je skutočnosť, že ide o pozemky, ktoré tvoria príslušnú plochu k pozemku zastavaného stavbou, ktorý je vo vlastníctve kupujúceho, ktoré svojím umiestnením a využitím tvoria neoddeliteľný celok so stavbou. Tento pozemok je obcou nevyužívaný a je pre obec prebytočným majetkom.

c) parc. číslo 1369/6 v k.ú. Pohorelá, zapísaný na LV č. 654, druh pozemku: zastavané plochy a nádvoria o výmere 23 m², z dôvodu hodného osobitného zreteľa v súlade s § 9 a ods. 8 písm. e) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov do bezpodielového vlastníctva manželov Jozef Krnáč a Simona Krnáčová za cenu 3,00 EUR/m², t.j. spolu: 69,00 EUR. Poplatky spojené s prevodom nehnuteľnosti hradí kupujúci.

Dôvodom osobitného zreteľa je skutočnosť, že ide o pozemky, ktoré tvoria príslušnú plochu k pozemku zastavaného stavbou, ktorý je vo vlastníctve kupujúceho, ktoré svojím umiestnením a využitím tvoria neoddeliteľný celok so stavbou. Tento pozemok je obcou nevyužívaný a je pre obec prebytočným majetkom.

Uznesenie č. 46/2023: Obecné zastupiteľstvo v Pohorelej **A. SCHVAĽUJE:**

1. zámer zámeny majetku obce – zámennú zmluvu pozemkov vo výlučnom vlastníctve obce Pohorelá KN-C

a) parc. číslo 1355/5 v k.ú. Pohorelá, zapísaný na LV č. 654, k.ú. Pohorelá, obec Pohorelá, okres Brezno, druh pozemku: zastavané plochy a nádvoria, o výmere 22 m², z dôvodu hodného osobitného zreteľa v súlade s § 9 a ods. 8 písm. e) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov

b) parc. číslo 1355/3 v k.ú. Pohorelá, zapísaný na LV č. 654, k.ú. Pohorelá, obec Pohorelá, okres Brezno, druh pozemku: zastavané plochy a nádvoria, o výmere 93 m² z dôvodu hodného osobitného zreteľa v súlade s § 9 a ods. 8 písm. e) zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov za pozemok KN-C parc. číslo 1355/1, zapísaný na LV č. 1421, k.ú. Pohorelá, obec Pohorelá, okres Brezno, druh pozemku: ostatná plocha, o výmere 103 m², ktorého výlučným vlastníkom je Jozef Maťuš.

Dôvodom osobitného zreteľa je skutočnosť, že ide o susediace pozemky približne totožnej výmery, ktorých zámenou dosiahne obec prechodový pozemok medzi parcelami vo vlastníctve obce Pohorelá a to s parcelami KN-C 1355/2 a 1356.

Uznesenie č. 47/2023: Obecné zastupiteľstvo v Pohorelej **A. SCHVAĽUJE:**

1. cenu za prenájom vysokozdvížnej plošiny s obsluhou 30 EUR/hod.;
2. dopravné vysokozdvížnej plošiny, ak budú práce vykonávané mimo územia obce Pohorelá vo výške 1 EUR/km.

Uznesenie č. 48/2023: Obecné zastupiteľstvo v Pohorelej **A. BERIE NA VEDOMIE:**

1. informácie starostky obce.

VYKUROVACIA SEZÓNA 2023/2024

S príchodom chladných dní začína vykurovacía sezóna, ktorej treba venovať značnú pozornosť. Vzhľadom na to, že dochádza k významnému počtu požiarov z dôvodov poruchy a nevyhovujúceho stavu vykurovacích telies, dymovodov a komínov, pri ktorých vznikajú nevyčísliteľné škody na majetku, nehovoriac o tom, že každoročne vyhasne niekoľko ľudských životov.

Najčastejšie chyby, ktoré sa priamo podieľajú na vzniku požiarov:

1. Nevhodný výber druhu palivového spotrebiča do daného prostredia a použitie iného ako určeného paliva do spotrebiča!
2. Nepravidelné čistenie a kontroly komínov v lehotách:
 - ak sú na komínové teleso pripojené spotrebiče s celkovým tepelným výkonom **do 50 kW**, raz za:
 - 4 mesiace - spotrebiče na tuhé alebo kvapalné palivá,
 - 6 mesiacov - spotrebiče na plynne palivá a ak ide o komín bez vložky,
 - 12 mesiacov - spotrebiče na plynne palivá a ak ide o komín s vložkou.
 - ak sú na komínové teleso pripojené spotrebiče s celkovým tepelným výkonom **nad 50 kW**, raz za:
 - 2 mesiace - spotrebiče na tuhé palivá alebo spotrebiče na kvapalné palivá,
 - 6 mesiacov - spotrebiče na plynne palivá.
 - v občasne užívaných stavbách raz za 2 roky
1. Inštalácia spotrebiča alebo dymovodu mimo bezpečnej vzdialenosti od okolitých horľavých materiálov (pre tuhé palivá je to 80 cm alebo vzdialenosť určená výrobcom)!
2. Zanedbanie konštrukčného stavu komína (netesnosti, špáry a pod.)!
3. Neodborné pripojenie spotrebiča ku komínu (môže to vykonať len komínár alebo revízný technik komínov)!

Zároveň Vás upozorňujeme na následky porušovania základných povinností pri inštalovaní a používaní palivových spotrebičov, dymovodov a komínových telies, kde v priestupkovom konaní môže Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru uložiť pokutu v zmysle zákona NR SR č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarom v znení neskorších predpisov až do výšky 331 €.

„Čas, ktorý budete venovať preventívnym opatreniam sa Vám určite opláti a následne ochráni zdravie a majetok Vás a Vašich blízkych.“

Zásady požiarnej prevencie pri vykurovaní:

- neprekurujte vykurovacie telesá, neskladujte, nesušte v ich blízkosti horľavé materiály a neopenechávajte ich bez dozoru
- nepoužívajte k rozkurovaniu horľavé kvapaliny, najmä benzín, petrolej či denaturovaný lieh
- inštaláciu vykurovacích telies zverte vždy odborníkom pri plnom rešpektovaní pokynov výrobcu
- dbajte na to, aby vykurovacie telesá – sporáky, pece a pod. boli umiestnené na nehorľavej podložke predpismi určených rozmerov a odborne zaústené do komínových priechodov
- popol z vykurovacích telies vysypajte zásadne do nehorľavých a uzavierateľných nádob
- dbajte na to, aby neboli ponechané v prevádzke a bez dozoru také spotrebiče, ktorých technické parametre a vyhotovenie vyžadujú trvalý dozor, ako napr. tepelné spotrebiče bez automatickej regulácie
- dodržujte predpismi stanovené zásady pre skladovanie a používanie horľavých kvapalín, kovových tlakových nádob na propán – bután, tuhé palivá a iné materiály

NEZABUDNITE! ČISTENIE A KONTROLA KOMÍNA JE POVINNOSŤOU KAŽDÉHO OBČANA A AK TO NEZVLÁDNETE SAMI, NECHAJTE TO NA ODBORNÍKA – KOMÍNÁRA.

MOCNÁ RUKA

V sobotu 7. októbra sa v Krčme pri Mľne konal už 6. ročník súťaže v silových športoch Mocná ruka. Do jednotlivých kategórií sa zaregistrovalo celkom 27 silákov a siláčok.

Výsledky:

Pretlačanie – muži do 80 kg:

1. Dominik Gažúr, 2. Ján Pumpura, 3. Gabriel Veštúr

Pretlačanie – muži nad 80 kg:

1. Jozef Baksa, 2. Martin Zlúky, 3. Adrián Veštúr

Pretlačanie – ženy:

1. Ivana Kubandová, 2. Henrieta Mihňáková, 3. Alexandra Brazová

Držanie pivného suda na čas:

1. Dominik Gažúr, 2. Adrián Veštúr, 3. Martin Zlúky

Pitie piva na čas: 1. Jozef Baksa, 2. Gabriel Veštúr, 3. Peter Pletka

ZBER ELEKTROODPADU – OKTÓBER 2023

Zber elektroodpadu v obci Pohorelá:

utorok 24.10. - Pohorelská Maša,

streda 25.10. - Pohorelá, nižný koniec (od ZŠ dole)

štvrtok 26.10. - Pohorelá, vyšný koniec (od ZŠ hore)

Elektroodpad sa bude odvážať traktorom v dopoludňajších hodinách – pracovníci vynesú elektroodpad z dvorov aj domov, je potrebné vopred nahlásiť na obecny úrad (048/6196 102, 6196 109 alebo obec@pohorela.sk).

Čo je elektroodpad:

Práčky, sušičky, chladničky, mrazničky, umývačky riadu, sporáky a rúry na pečenie, mikrovlnky, elektrické radiátory a ventilátory, vysávače, šijacie stroje, žehličky, hriankovače, fritézy, mlynčeky, kávovary, hodiny, váhy, servery, tlačiarne, počítače, televízory, monitory, klávesnice, reproduktory, notebooky, kopírky, kalkulačky, písacie stroje, faxy, telefóny, mobily, záznamníky, rádiá, videokamery, videorekordery, hi-fi, zosilňovače, hudobné nástroje, lustre a lampy, vrtáčky, pilky, brúsky a iné ručné náradie, hračky, termostaty

Prosíme Vás, aby bol elektroodpad kompletný a neporušený, nerozobratý a aby ste ho podľa možnosti nevykladali pred brány deň dopredu, lebo tento sa často stáva cieľom "nelegálnych zberačov" a väčšinou skončí rozobratý a porozhadzovaný po brehu Hrona a okolitej prírode.

Termíny zberu PLASTOV a PAPIERA

2.11. 28.11.

Zbierajú sa len **ŽLTÉ** a **MODRÉ** plné a zaviazané vrecia.

Plasty a papier sa zbierajú každý štvrtý utorok.

Nezabudnite plastové fľaše a plechovky stlačiť, aby sa zmenšil ich objem!

Termíny zberu netriedeného komunálneho odpadu

18.10. 02.11. 15.11.

Žiadame občanov, aby si **nádoby** vyložili **pred brány už deň vopred!** Zbiera sa od 07:00 hod.!

Komunálny odpad sa zbiera každú druhú stredu.

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

JUBILANTI

92 rokov

Mária Koprajdová, Orlová 648

86 rokov

Anna Vírusová, Partizánska 560

Anna Syčová – Jergusová, Orlová 618

82 rokov

Aurélia Salcerová, Pohorelská Maša 11

81 rokov

Veronika Šimanová, Jánošíkova 432

Ján Glejdura, Clementisova 800

Anna Pompurová, Za Vršok 218

75 rokov

Ondrej Šiman, Za Vršok 208

Ondrej Polák, Za Vršok 204

70 rokov

Mária Kuklicová, Partizánska 531

Anna Šimanová, Clementisova 758

Anna Kybová, Clementisova 760

65 rokov

Anna Pompurová, Clementisova 801

Ján Borlok, Kpt. Nálepku 179

PhDr. Danka Jakubčová, Kpt. Nálepku 180

Juliana Maková, Za Vršok 839

Ján Bugajda, Partizánska 521

60 rokov

Ing. Soňa Puťošová, Kpt. Nálepku 154

Ján Šiman, Jánošíkova 432

Anna Zibříková, Kpt. Nálepku 6

NOVORODENCI

Damián Pišťol, Za Hronom 833

Michaela Kováčová, Za Hronom 830

MLADOMANŽELIA

2.9. Denisa Gajdošová

Eubomír Glejdura, Clementisova 800

9.9. Mgr. Marianna Krupová, M.R.Štefánika 696

Milan Verkin, Heľpa

9.9. Jana Skybová, Pohorelská Maša 12

Marek Marcinkowski, Poľsko

16.9. Veronika Rakúsová, Bratislava

Ján Koprás, Jánošíkova 435

23.9. Mgr. Diana Lihanová, Jánošíkova 495

Martin Bugajda, Orlová 589

30.9. Ivana Ciperová, Clementisova 764

František Henzel, Banská Štiavnica

ZOSNULÍ

Mgr. Branislav Vaculčíak, 38 r.

Jozef Krešák, 65 r.

Pohorelské železiarne

Správa závodu

Hlavným článkom riadenia bola správa závodu. Skladala sa z riaditeľa a vrchného inšpektora, ktorí bývali v Červenej Skale a nemali za chod a hospodárske výsledky pohorelského handla bezprostrednú zodpovednosť. Keď pracovné povinnosti alebo iné spoločenské príležitosti priviedli uvedených do Pohorelej, vrchný inšpektor sa napríklad občas zúčastňoval na pracovných poradách, závod im vyplácal diéty, staral sa o sprievodný personál, o kočiša a kone. Výrobu v Pohoreleji a inú hospodársku činnosť handla riadila miestna správa, ktorá pozostávala z prvého a druhého šafára, z vážnika uhlia a z banského a uhliarskeho dozorca. Povinnosťou dozorcov bola pravidelná obhliadka pracovísk a im zverených úsekov, zabezpečovanie produkcie rudy a uhlia a ich prisun do handla, zúčastňovali sa aj na poradách správy. Bane a uhliarska oblasť navštevovali aj šafári, ktorí reprezentovali závod navonok – rokovali s riaditeľstvom v Červenej Skale, s murárskym panstvom, župou, banským erárom, uzatvárali obchody, osobne vyberali aj peniaze za železo, nakupovali potrebný materiál, potraviny a pod. Šafári prijímali v Pohoreleji obchodných partnerov, správnych úradníkov z panstva, politických a úradných zástupcov svetskej a cirkevnej moci a iných hostí. Správa železiarne mala pravidelný písomný styk s Kohárym. Listy roznášal adresátom alebo donášal na poštu a z pošty v Banskej Bystrici posol.

Týždenné správy a štvrťročné výkazy skúmal vo Viedni revident, komentoval ich podľa vlastného uváženia aj sám, presadzoval zásadne záujmy vlastníka. Vo vážnejších veciach (kádrových, platových, pri cenách) zaujímali osobné stanovisko sám Koháry. Aby správa železiarní nerobila v účtovníctve nedovolené manipulácie, Koháry nariadil správcovi murárskeho panstva, aby posielal do závodu hospodárskych úradníkov na náhodné revízie pokladne a materiálu.

K zaujímavým výdavkom patrí platba, ktorú Koháry od roku 1815 vyplácal pohorelskej fare – 23,25 zl. ročne za „duchovné služby“. Hlavný inšpektor platil zase pohorelskému učiteľovi mesačne 2 zl. Takisto „za služby“ – za vyhánanie a vodenie robotníkov do práce.

Spolumajiteľ železiarní (1/3 podiel) bol Mitrovský, v Pohoreleji sa zdržiaval len sporadicky, pri pobyte predsedal na niektorých pracovných poradách, riešil bežné problémy. Jeho meno sa v archíve vyskytuje len málo, iba v súvislosti s odvodom zisku. Koháry však chodil do Pohorelej často, možno povedať pravidelne. V Pohoreleji bol roku 1808, 1811, 1813, 1815, 1818, 1820, 1821 a 1822. Pri týchto návštevách ústne riešil rôzne personálne, organizačné a najmä finančné veci. Správa sa usilovala jeho pobyt využiť, všeličo posluhovala a neskôr sa čudovala nad odvahou zamestnancov – vlastne nad následkami svojich sľubov. Každá avizovaná návšteva bola spojená s čistením a bielením poschodia v závodnom dome, s nákupom nového inventára, úpravou plotu a prostredia, záhrady a filárie, so zaobstarávaním potravín. Do Jelšavy chodili po pšenicu, špeciálne ju mleli na múku u Muráni, do Jagra chodili po zeleninu, v okolí skupovali hydinu, zabezpečovali personál na prípravu jedál a pod. V roku 1813 bol v Pohoreleji od 4. do 6. júna. V jeho sprievode bolo 29 osôb. Trovy len za stravu boli 135,01 zl..

Sociálne postavenie zamestnancov závodu.

Podľa sociálne – politického postavenia zamestnanci železiarní patrili do dvoch skupín, a to do skupiny správnych zamestnancov a skupiny robotníkov.

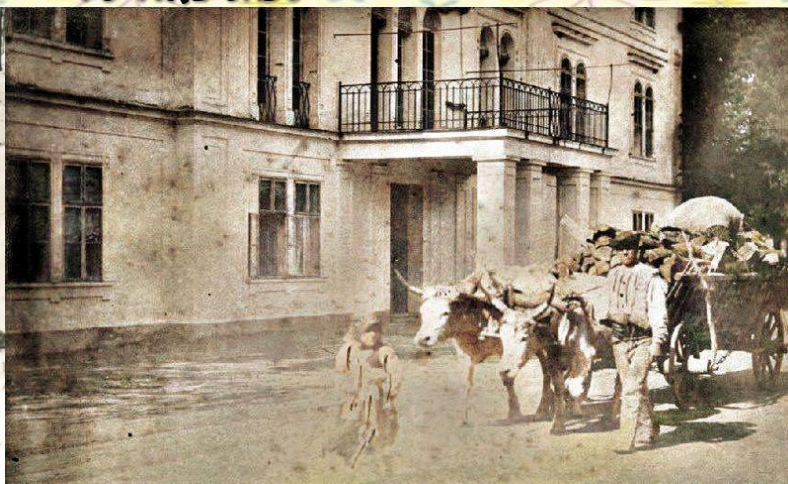
Riaditeľ celého podniku nedostával z pohorelského handla nijaké náležitosti. Vrchný inšpektor – až do zániku tejto funkcie v jeseni 1808 – poberal z pokladne pohorelského závodu mesačne 41,40 zl., mal diéty, deputát v dreve a patrila mu polovica z podielu na zisku. Prvý šafár mal základný plat 41,40 zl. mesačne, tzv. konský deputát, deputátne drevo, diéty, zadarmo ubytovanie a podiel na zisku. Druhý šafár mal mesačný plat 33,20 zl. a ostatné náležitosti ako prvý šafár. Vážnik uhlia mal mesačne 25 zl., deputát v dreve, zadarmo byt a podiel na zisku. Každý úradník pri odchode na dôchodok mal nárok na penziu, resp. jeho manželka po odovzdaní nároku na províziu. Medzi zamestnancami správy a Kohárym existovali mzdové boje a konflikty okolo sociálnych náležitostí. Koháry len raz zvýšil zamestnancom platy, a to roku 1809 (I. šafárovi na 50 zl., II. šafárovi na 41,20 zl. a vážnikovi na 30 zl.). Vzrastaním životných nákladov a inflácie, na základe opakovaných žiadostí zamestnancov o zvýšenie platu sa Koháry rozhodol regulovať mesačné príjmy úradníkov časovo limitovanými drahotnými prírážkami, jednorazovou výpomocou alebo preddavkami z predpokladaného podielu na zisku. Neurobil nijaký taký ústupok, ktorý by bol znamenal trvalé a právne nárokové zlepšenie mesačných príjmov.

Prvé vážne mzdové konflikty sa začali roku 1810. Už na jar sa začala rapídne zväčšovať drahota a zamestnanci preto žiadali zvýšenie platu. Koháry povolil 40 % drahotnú prírážku mesačne. Úradníci s takýmto riešením neboli spokojní – inde zvyšovali základné platy. Úradníci mu dokazovali, že z ich príjmov sa nedá uhradiť ani polovica nákladov na životné potreby. Koháry však ich informácie využil a vykarhal ich za to, že majú dlhy, žijú si bezstarostne, neusilujú sa o prosperitu závodu, ba dokážu premrhať aj takú „mimoriadnu výhodu“ ako je lacné drevo, nehovoriac o väčšej iniciatíve pri predaji železa a o úsporách na ostatných úsekoch. Úradníci aj skúsili postaviť Koháryho pred hotovú vec. Dňa 10. februára 1817 si na konto podielu na zisku vybrali z pokladne a rozdelili 1 000 zl., k tomuto kroku ich prinútili asi sociálne dôvody. Koháry to objavil vo výúčtovaní – pokarhal ich a nariadil peniaze okamžite vrátiť.

Súčasťou sociálnych náležitostí bol aj tzv. deputát či naturálne pôžitky. Deputát dreva mal prvý a druhý šafár, vážnik, dozorca uhliarov a banský dozorca. Na konský deputát – t. j. seno a ovos mali nárok prvý a druhý šafár a dozorca uhliarov. Z deputátneho dreva sa vykurovala kancelária, deputátnym ovsom a senom sa chovali aj kone hostí závodu. Koháry už pri prvej návšteve zistil, že šafári nemajú kone, preto im od októbra 1808 zrušil konský deputát. Namiesto neho dostali 100 zl. ročne a 15 centov sena pre kravu. Roku 1810 sa obrátili na Koháryho, aby im vrátil konský deputát, lebo nestačili všetko obísť, povozníkov bolo málo a boli drahí. Koháry však neustúpil. Šafári v úsilí o znovuzískanie konské deputátu neustávali. Dokonca argumentovali, že kone potrebujú aj na nedeľnú návštevu kostola: veď aj v tomto musia byť pre obyvateľstvo a najmä robotníkov vzorom, cesta do kostola trvá pešo aj pol hodiny a 100 zl., čo dostávajú ako náhradu za deputát, nestačí ani na najmanie koní na cestu do kostola a sedliacke kone nie sú reprezentatívne. Z Viedne dostali opäť negatívnu odpoveď: spokojnosť vraj netreba hľadať v deputáte, hlavná vec je, že majú dosť roboty, veď čo by bez nej v takom smutnom kraji aj robili.

Karol Pletka

VO VÍRE ČASU

Pohorelský hlásnik – informačné noviny Obce Pohorela; reg.č. OÚ-OMT/1/95; číslo 2023/10, ročník XIX., - NEPREDAJNÉ

Adresa redakcie: Školská 349/6, 976 69 Pohorela; 048/6196102, peter.siman@pohorela.sk, www.pohorela.sk. Uzavierka: 10. dňa, vychádza okolo 15. dňa v mesiaci.

Za obsahovú a gramatickú správnosť zodpovedajú autori článkov. Grafická úprava a autor neoznačených článkov: OÚ Pohorela. Vydáva: Obecný úrad v Pohoreleji;

Zapožičané fotografie a dokumenty VRACIAME. Fotografie zverejňujeme postupne.